

kursní podstaty odhad. Náklady takové žádosti za dražbu poukážou se k výplatě z výtěžku dražby (rozh. ze dne 3. listopadu 1885, č. 12.648, časop. »Ger. Halle« z r. 1886 č. 16).

Právo zástavní námezdní.

I. P o j e m.

Jakkoli podstata právních poměrů spadajících v pojem tento objevuje se již v mnohých ustanoveních práva římského (l. 1 *D*) 20 2, l. 24 § 1 *D*) 42 5) a odtud přešla do dnešních soustav právních dílem skrácena, dílem rozšířena, přece výraz »zástavní právo námezdní« jakožto samostatný, přesně určený pojem není znám doposud terminologii právnické. Teprve v novější době stal se pokus formulovati přesněji tento pojem a vytknouti jeho význam poukázáním na právní poměr práce ku vlastnictví. Zástavním právem námezdním označuje se nárok dělníka, mandatáře a jednatele (gestora) na zástavní uspokojení jeho nároku na odměnu (úplatu) za dílo, které jím nebo za jeho intensivní součinnosti bylo vykonáno, přijato, přepracováno nebo spracováno, nebo za výsledek jeho služeb jevící se v příjmech peněz.

Počátky pojmu tohoto shledáváme, jak dotčeno, již ve právu římském, kde jedno usnesení senatu propůjčovalo těm, kdož poskytli úvěr na stavbu, privilegované zástavní právo k opětně vystavěným budovám, a výsadní právo zástavní, které (l. 6 *D*) 20 4) vůbec přiznáno bylo ve prospěch *in rem versionis* za účelem zachování věci nějaké nebo hodnoty její.

V této způsobě příbuzno jest zástavní právo námezdní blízce se specifikací, ježto oba pojmy vycházejí od myšlenky uznání práce jakožto živlu právotvorného a modifikujícího a povznášejí práci za činitele rovnocenného s vlastnictvím.

Specifikace stvoří z práce vlastnictví za náhradu méně cenné látky a vynaložení práce na jisté věci, která není specifikována nebo nežádá se jejího vlastnictví, poskytuje vynikající právo na uspokojení, tedy do jisté míry cenný podíl vlastnický na předmětu, kterýž prací nabyl vlastní své ceny nebo ceny vyšší nebo teprve prací existovati započal.

»Code civile« poskytuje ve čl. 2102 při movitých věcech privilegované právo zástavní: za náklady podniknuté na zachování věci, za kupní cenu nesplacených movitých věcí, jsou-li ještě v držení dlužníkově. Ještě dále, byť i za jistých obmezení, vztahuje se privilegované právo zástavní dle čl. 2103 na nemovitosti; právo to přísluší: prodatelům za splacení ceny kupní; zapůjčitelům, kteří dali kupní cenu zálohou; stavitelům, podnikatelům staveb, zedníkům a jiným dělníkům, kteří stavební práce provedli, opětně zřídili nebo zdokonalili a i těm, kdož tento plat dali pro dělníky zálohou. Původní, jakož i dokončený stav musí být nálezem zjištěn, ježto privilegium má se odnášeti toliko ku hodnotě, které přibylo. Vlašské právo uznává při věcech movitých výsadní právo za zachování a zdokonalení, avšak toliko jako právo retenční (čl. 1958 č. 7).

§ 547 (I. díl 20 tit.) všeob. prus. práva zemského poskytuje zadržovací právo za pohledávky majitele, které vzešly z nákladu učiněného na prospěch věci, a to proti každému vlastníku, jemuž s držbou dostává se zároveň výhody z tohoto nákladu. § 974 (I. díl 11 tit.) poskytuje toto zadržovací právo speciálně zhotoviteli díla za jeho práci a výlohy, ocitne-li se před odevzdáním věci zákazník v úpadku (konkurse). Ježto právo re-

tenční s právem zástavním společnou má praktickou formu v případě náhody, záleželo soustavné zdokonalení shora uvedeného ustanovení v tom, že pruský řád konkursní v § 33 č. 9 a říšský řád konkursní v § 41 č. 6 změnily toto právo retenční v právo zástavní. Naproti tomu poskytovalo všeobecné pruské právo zemské (§ 971 a § 972 I. díl tit. 11) při nemovitých věcech tvůrci díla co do látky a dělnictva použitého při dílu stavebním výsadní právo, kteréž mohl si dáti zapsati i beze zvláštního přivolení dlužníkovy.

II. Rakouský občanský zákoník nevykazuje nijakého ustanovení, pokud jde o otázku námezdního práva zástavního. § 470 odkazuje otázky materiálního práva o výsadních právech věřitelů do řádu konkursního, a § 471 vyslovuje se zcela určité proti přípustnosti práva retenčního. Teprve v budoucnosti (postupně) zvláštními ustanoveními a jmenovitě obchodním zákonem stanoví se výsadní práva pro jednotlivé případy *in rem versionis*, připouští se v kupeckém světě právo retenční a tak ponenáhlu, byť i nevědomky, uznává se princip zákona francouzského a pruského přijatý z práva římského. Takováto výsadní práva udělená pozdějším zákonodárstvím rakouským jsou: zákonné právo zástavní nákladů hasičských na zachráněnou věc nebo jich pojištěnou hodnotu; zákonné právo zástavní lodního mužstva za jich pohledávku na loď a náklad; zástavní práva pokladen řeznických ku dobytku v porážkách zaznamenaného za ony zálohy, které daly pokladny řeznické na splacení kupní ceny; zástavní právo advokátů ku obnosu, který jich došel, a v případě sporu o útraty uložen byl u soudu; zástavní práva komisionářova, špeditérova a povozníkova, u nichž stanoví čl. 409 obch. zák., že v případě kolise těchto tří zástavních práv předchází právo později vzešlé právu dřívějšímu, a že pohledávka z nakládání zbožím odstraňuje zástavní právo vzešlé pro zálohy komisionáře a špeditéra, při kterémžto rozhoduje toliko priorita. Z konkursního řádu lze, pokud se pojímá konkurs jakožto generální exekuce, sem potahovati výsadní právo nákladů podstaty (konkursní) zakládající se v § 24 č. 1, dále nároky ze zadrželé mzdy zmíněné v § 43 č. 2 a 3; do jisté míry lze sem ještě počítati kupecké zástavní právo dle čl. 310 obch. zák., pokud poskytnuta byla záloha na předmět zálohy, tudíž lze připustiti fikci, že zcizením, pokud se týká proměnění věci právo zástavní odpadlo. Snaha pojistiti práci a námaze zástavní právo na výrobku nebo hodnotě prací tou zjednané, hlásí se v jednotlivých kruzích vždy zřejměji ku právu, a zákonodárství nemůže trvale pominouti těchto požadavků, které theorie sama co nejpríznivěji posuzuje. Schůze delegátů rakouských advokátů odbyvané r. 1894 prohlásila za nezbytné ustanovení, aby advokátu příslušelo zákonné zástavní právo ku procesní pohledávce za náklady, které má za stranou, aby dále příslušelo advokátu i k cenným papírům retenční právo, které mu přísluší ku přijatým penězům jeho svěřence. Poskytnouti zástavní právo námezdní ku zboží a jinakým movitým věcem obchodním bylo by ovšem v mnohých případech vzhledem ku svobodě obchodu těžko vykonatelné. Naproti tomu odpadá tato překážka při nemovitých předmětech, při kterých lze zástavní právo v knize pozemkové všeobecně vyznačiti. Skutečně byla jak v Německu tak i v Rakousku projevna naléhavá žádost o zákonné zástavní právo pro pohledávky vzešlé při stavbě řemeslníkům, obchodníkům se zbožím stavebním četnými škodami, které utrpí podvodným jednáním podnikatele staveb nebo toho, kdo

poskytl zálohu na stavbu. Toto přání nachází i v theorii (Dernburg) živé podpory.

Právo zástavní simultání.

I. P o j e m.

Simultání právo zástavní záleží v tom, že právo zástavní je knihovně zaneseno pro touž pohledávku nedílně na dvou neb více knihovních tělesech nebo hypotekárních pohledávkách (§ 15 knih. ř.).

II. V y z n a č e n í s i m u l t á n í h o p r á v a z á s t a v n í h o.

1. Simultání zavazení se knihovně poznamená (§ 20 ad lit. b) knih. ř.).
2. Při simultáních hypotékách, jež se mají zapsati do různých vkladů knihovních, označí se jedna vkladba co vkladba hlavní, ostatní pak co vkladby vedlejší. Není-li takového označení, pokládá se vkladba v žádosti na prvním místě uvedená za vkladbu hlavní (§ 106 knih. ř.).
3. Rozšíří-li se pohledávka již váznoucí na jinou hypotéku, označí se původní vkladba co vkladba hlavní a další vkladby, na něž se dotyčná pohledávka rozšiřuje, co vkladby vedlejší. Žádá-li se za rozšíření hypotéky pro touž pohledávku již váznoucí na jiné vkladby knihovní, pokládá se vkladba původní za vkladbu hlavní; věřitel je v tomto případě povinen oznámiti hypotéku pro tuto pohledávku již zřízenou, by simultání zavazení bylo poznamenáno. Škodu vzniklou zamlčením hypotéky již zřízené nese věřitel (§ 107 knih. ř.).

4. Byla-li poznámka simultání hypotéky z jakéhokoliv důvodu opomenuta, může hypotekární dlužník za ni žádati. Škodu tím způsobenou nahradí věřitel, lze-li mu vinu přičísti.

5. Sezná-li soud knihovní, povoluje vklad nebo záznam práva zástavního, že je zapsáno právo zástavní pro tuto pohledávku v jeho knihách neb v knihách jiného knihovního soudu, považuj z úřední povinnosti vkladbu, ve které je právo zástavní zapsáno, za vkladbu hlavní a vyrozuměj o tom ty soudy knihovní, v jichž knihách je již pohledávka zapsána (§ 107 knih. ř.).

III. Ř í z e n í.

1. Za zápis simultáního práva zástavního u více soudů knihovních lze buď žádati současně u jednotlivých soudů knihovních u připojení prvo-
pisů listin nebo ověřených opisů neb v jedné žádosti. V prvním případě udati třeba v žádosti vkladbu hlavní a všechny vkladby vedlejší, v druhém případě podá se žádost u toho soudu knihovního, kde se má vésti vkladba hlavní a označí se v ní pořádek, v jakém má býti žádost ostatním knihovním soudům k vyřízení zaslána.

2. Působí-li při původním nebo pozdějším zápisu simultáního práva zástavního více soudů knihovních, rozhoduje každý z nich ohledně předmětů hypotekárních v jeho knihách obsažených o otázce vkladu neb záznamu práva zástavního samostatně a oznámí rozhodnutí své knihovnímu soudu vkladby hlavní.

3. Stížnost proti všem výměrům podati sluší u toho soudu, který je vydal.

4. Byl-li vklad neb záznam práva zástavního soudem knihovním ve vkladbách vedlejších k rekursu zrušen a vymazán, dlužno výmaz sdělití knihovnímu soudu vkladby hlavní, aby jej poznamenal (§ 109 knih. ř.).